

ئازادى ئايىنى له عىراق و هەریمى كوردستان

27-04-2022

نۇوسىھەكان

ناوهندى لېكۆلینەوهى رووداۋ

ئا: ناوهندى لىكۈلىنەوەي رووداۋ

روزی 25 نیسان، کۆمیسیونی ئازادی ئایینی نیوودوله (USCIRF) سەرەتە وەزارەتى دەرەھوھى ئەمریکا راپورتى سالانەتى خۆی لەبارەت روھشى ئازادى ئایین لە جىهاندا بلاوكىرده وە، كە تىيىدا داوايىكىردووه عىراق بخريتەن چاودىرى تايىھەتى وەزارى دەرەھوھى ئەمریکا بەھۆي پېشىلەرنى لەرا دەبەدەرى ئازادى ئایينى.

به گوینده‌ی راپورته‌که له 2021دا ته‌گهره کانی ژازادی ئایینی له عێراق بهردەوام بووه و چەندین کەسی ئىزدی، مەسيحی، موسڵمانی عەربی سوننه و کەمینه ئایینی و ئەتنىكىيەکانی دىكە له ئوازاره بىدا ماونەتەوه. كە له سالى 2014 وە له عێراق و سووريا لهبەر توندوتىزىي دەولەتی ئىسلامى له عێراق و سووريا (داعش) هەلھاتبوون. بىچگە لهوەش، لە گەرانەوەوەيان به پارىزراوی بۆ زىدى خۇيان، رووبەررووی تەنگ و چەلەمەپەكى بهردەوام دەبىنەوە.

نهبوونی توانای جینه جیکردنی ریکه و تندنامه‌ی شهنجال و باشکردنی بارودوشی ئەمنى، وەك هۆکارىنىki رېڭر لەبەردەم كەپانەوھو ۋە ئاسايىشنى ئىزدىيەكان ھەزمار كراوه. سەرەپا ئەھەش راپپۇرتەكە پىنيوايە كە هيئىشەكانى تۈركىيا بۇ سەر يەپەشە كارىگەرە خەپاپلىكە لەسەر كۆمەلگەي كەمىنە ئابىنە ئەتنىيەكانى دىكەي باكۇورى عىراق ھەببۇوه.

ئازادي ئابىنى له عىراق و هەرێمى كوردستان

بەپىن راپورتەكەي كۆمسيونى ويلايەتە يەكگرتووەتكانى ئەمریکا بۇ ئازادىي ئايىنى "دۆخى ئازادىي ئايىنى لە عىراق، جە لە باكورى عىراق (ھەزىمى كوردستان)، بە خراپى ماوهەتەوە. ھەروەھا لە سالى 2020دا، دۆخى ئازادىي ئايىنى لە ناوچەكانى ژىر دەسەلاتى حکومەتى ھەزىمى كوردستان بە بەراورد بە سالى پىشتر وەك خۆق مایەوە، ئەمەش سەرەپاى ئەھوەدى حکومەتى ھەزىمى كوردستان وەزارەتنىكى نۇنىي بە ناوى وەزارەتى ھەزىمى بۇ كاربوبارى يىنكەھاتەكان دروستىركدوه.

بەندیز، دایرە، تکهی USCIRF زۆربەنی دانیشتووان، عەدەق، موسویمان و بەم شێوەیە، خواهەوە دابەش بەون:

- نزیکه‌ی 69-64 له سه‌دی موسوّلمانی شیعه‌ن.
 - نزیکه‌ی 34-29 له سه‌دی موسوّلمانی سوننه‌ن.
 - نزیکه‌ی زیاتر له 200 هه‌زار مهسیحی ههن که سه‌ر به چه‌ندین ریبازی جوراوجوّرن.
 - نزیکه‌ی 700 هه‌زار نیزدی نیشته‌جئی ئەم ولاتهن، که زورینه‌یان وەک ئاواره‌ی نیوچوّبی ماونه‌ته‌وه.
 - نزیکه‌ی 150 هه‌زار کاکه‌بی له عیراق ههن.
 - کۆمه‌لگه‌پکی بچوکی جوله‌کەش له پەدداد وھەولۇر نیشته‌جین.

راسپارده‌کان بُو حکومه‌تی ئەمریکا

له راپورته‌که‌ی (USCIRF) چند راسپارده‌یه‌کی بو حکومه‌تی همریکا خراوه‌تهرورو، که یه‌که میان ئه‌وهه‌یه عیراق بخاته ناو لیستی چاودیری بی تایبەتی و زارهتی ده‌رهه‌ی هئمریکا به‌هۆی به‌شداریکردن یان رېگه‌دان به پیشیلکردن له‌راده‌به‌هدری ئازادی نایینی به پشتیه‌ستن به پاسای ئازادی نایینی نیوده‌وله‌تی (IRFA). دووه‌میان "له چوارچیوه‌ی په‌یوه‌ندیبیه دوومقولبیه گزنه‌گه‌کاندا، هانی حکومه‌تی عیراق بدان سیاستی راکه‌ییندراوی خۆپه‌یوه‌ست به جله‌کردن و دانانی سنور بو حه‌شدی شه‌عبی جینه‌جیبکات، به تایبەتی ئه و هیزانه‌ی که بردەوانم له نانه‌وهه‌ی ئازاوه و برهودان به تووندووتیزی تایفی، ئاسته‌نگ بو گه‌رانه‌وه و بووژاندنه‌وهه‌ی ئیزدیبیه‌کان و مه‌سیحیه‌کان و عه‌رده به موسولمانه سونبیه‌کان و پیکه‌هاته نایینی و نه‌ته‌وهه‌یه‌کان دیکه له باکووری عیراق درووستدکه‌کن. سییه‌میان په‌یوه‌ندی دیبلوماسی و رېگا به‌ردەسته‌کانی دیکه به‌کاربھئینیت بو هاندانی حکومه‌تی فیدرالی عیراق و حکومه‌تی هه‌ریمی کوردستان بو جاره‌سەرکردنی ناوجه کىشىه له سەرەکان بەنی ماددەی 140-ي دەستوری عەرماقی و به‌شداربىنکردنی كەمنىه ئائينى و نه‌ته‌وهه‌یه‌کان لەم

پرۆسەیەدا و جێبەجێکردنیکی ریککەوتني شەنگال. چوارەمیان سزای دیاریکراو بەسەر ژمارەیەکی زیاتر لە سەرکردەکانی ھەشدى شەعوبى بسەپینیت کە میلیشیاکانیان دەکەن بۇ پېشىلکردنی ئازادىي ئايىنى ئاراستە دەکەن.

بۇ خویندەوەی تەواوى راپۆرتەکە و وردهکارىيەکانى بە زمانە جىاوازەکان بىروانە:

بۇ زمانى كوردى ([سۇرانى](#))

بۇ زمانى كوردى ([كۈرمائى](#))

بۇ زمانى [عەرەبى](#)